

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κείμενο Ι

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ο Κώστας Μπαλάσκας είναι φιλόλογος και συγγραφέας έργων για παιδαγωγικά και λογοτεχνικά ζητήματα. Διετέλεσε σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το ακόλουθο κείμενο προέρχεται από άρθρο του στο εκπαιδευτικό περιοδικό Νέα παιδεία (2018)

Τεχνολογία και ανεργία

Ένα νέο δόγμα που δυναστεύει πλέον τη ζωή μας είναι το δόγμα του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού για τα κράτη και για τα άτομα. Εκόντες άκοντες είμαστε υποχρεωμένοι να παρακολουθούμε την τεχνολογική εξέλιξη και να προσαρμοζόμαστε στα κελεύσματά της και στα εκάστοτε νέα επιτεύγματά της.

Κανένας βέβαια δε διανοείται να αμφισβητήσει τα προϊόντα της τεχνολογίας ή την αξία τους και τις υπηρεσίες τους για τη βελτίωση της ζωής των ανθρώπων, κανένας δεν αμφιβάλλει ότι το μέλλον ανήκει στην τεχνολογία, η ανάπτυξη της οποίας θα είναι όλο και περισσότερο εντυπωσιακή, κανένας δεν μπορεί, ακόμη και αν θέλει, να αντιταχτεί σ' αυτή τη ραγδαία ανάπτυξη. Η τεχνολογική επανάσταση είναι η μόνη συνεχής επανάσταση, επεκτείνεται και αυτονομείται.

Υπάρχει ωστόσο μια σοβαρή αρνητική διάσταση, που δεν φαίνεται να απασχολεί όσο θα έπρεπε τους απανταχού αρμόδιους: η ανάπτυξη της τεχνολογίας συμβαδίζει με την αύξηση της ανεργίας, η οποία σήμερα αποτελεί το μείζον πρόβλημα. Καθώς δηλαδή η τεχνολογία αναπτύσσεται και απλώνεται παντού, ολόκληρα επαγγέλματα καταργούνται ή οδηγούνται σε κατάργηση, πολλές θέσεις εργασίας καθίστανται περιττές και οι εργαζόμενοι σ' αυτές απολύονται. Τα παραδείγματα είναι πολλά και το συμπέρασμα ένα: η ανεργία αυξάνεται με ρυθμό ευθέως ανάλογο προς την πρόοδο της τεχνολογίας.

Υπάρχουν εργοστάσια στα οποία εργάζονται πλέον μόνο οι μηχανές, ενώ υπάρχει και ένας άνθρωπος, ένας ή δυο μηχανικοί, που παρακολουθούν μήπως μπλοκάρει κάποια μηχανή. Υπάρχουν «γραμμές παραγωγής» όπου δουλεύουν μόνο τα ρομπότ. Οι Η/Υ είναι σε θέση μέσα σε ελάχιστο χρόνο να εκτελούν εργασίες για τις οποίες θα έπρεπε να δουλεύουν πολλοί άνθρωποι επί πολλές ώρες. Επιταχύνεται, βελτιώνεται και αυξάνεται η παραγωγή, ναι. Οι άνθρωποι, όμως, που μένουν άνεργοι, τι θα κάνουν; Πώς θα ζήσουν και μάλιστα τώρα με την κρίση που η ανεργία έφτασε στο απόγειο;

Θα επιδοτούνται ή θα αλλάζουν εργασία ή θα καταλαμβάνουν τις θέσεις εργασίας που δημιουργούνται σε επίπεδο υπηρεσιών πληροφορίας, επικοινωνίας και νέων τεχνολογιών, λένε κάποιοι. Ο τρώσας και ιάσεται δηλαδή. Αυτό μπορεί πράγματι να συμβαίνει σε χώρε προηγμένες, που παράγουν τεχνολογία και που έχουν οργανωμένο

εργασιακό τοπίο. Σε χώρες όμως όπως η δική μας που μόνο εισάγουν και κάποιες εναλλακτικές λύσεις έχουν όσοι χάνουν τη δουλειά τους από τη μηχανή, ενώ παράλληλα μειώνονται οι θέσεις εργασίας; Υπήρχαν π. χ στα λεωφορεία οι συμπαθείς εισπράκτορες, οι οποίοι με τα ακυρωτικά μηχανήματα εξέλειψαν. Υπήρχαν στα αρχιτεκτονικά γραφεία οι σχεδιαστές/-τριες, που με τα ειδικά προγράμματα του ΗΥ καταργήθηκαν κ.ο.κ. Τα παραδείγματα είναι πολλά.

Θαυμάζουμε την τεχνολογία και υποκλινόμαστε στην εξοχότητά της, αλλά χρειάζεται να αντιμετωπιστεί και το οξύ κοινωνικό πρόβλημα που δημιουργεί η ανεξέλεγκτη εισβολή της.

Κώστας Μπαλάσκας, «Τεχνολογία και ανεργία», περιοδικό Νέα Παιδεία (2018)

Κείμενο II

B. Λογοτεχνικό κείμενο

Οι δικοί του μονίμως στη μουρμούρα, πότε με την κατάσταση , πότε με αυτόν. Τόσα χρόνια τον σπούδαζαν για να τον βλέπουν τώρα να βολοδέρνει. Κι εν τω μεταξύ ο τάδε και ο δείνα να προκόβουν. Όχι πως έφταιγε, βέβαια, ο Ριχάρδος, δεν του το 'θεταν ανοιχτά, αλλά κάπως έπρεπε να κινηθεί και αυτός, να ψάξει για καμιά δουλειά. Τους ενοχλούσε που ξενυχτούσε στα μπαράκια. Η κυρα-Λένη του 'ριχνε πλάγιες ματιές, τη στενοχωρούσε που είχε αδυνατίσει. [...]

Τι κέφι θα 'χεις για ζωή, όταν ξυπνάς κάθε μέρα το μεσημέρι και μέχρι το απόγευμα έχεις πιει ένα λίτρο καφέ; πες μου. Τι να της πει; Δίκιο είχε. Αλλά και τι να κάνει τα βράδια στο σπίτι; Ως το νυχτερινό δελτίο ο πατέρας του με το τηλεκοντρόλ στο χέρι να αλλάζει κανάλια. Στη διαπασών απ' το ένα τοκ σόου στο άλλο και απ' το ένα ριάλιτι σόου στο άλλο. Όσες φορές έμενε τα βράδια μέσα, την άραζε στο δωμάτιό του με τ' ακουστικά κι άκουγε μουσική. Αλλά δεν είναι και ζωή να κάθεται με τ' ακουστικά ν' ακούς τ' αγαπημένα σου τραγούδια και να σκέφτεσαι ότι εσένα η ζωή σου πάει χαράμι.

Ήξερε η Μάρη ότι ουσιαστικά είναι άνεργος, ότι περιμένει τον διορισμό του, αλλά ποτέ δεν τον ρωτούσε τι κάνει και πώς τα βολεύει. Δεν ήθελε ίσως να φανεί αδιάκριτη ή να τον φέρει σε δύσκολη θέση. [...]

Άδειασε το ποτηράκι του κι άρχισε να της λέει για την Κασσαβέτεια που ήταν παλιά γεωργικό σχολείο, σαν Κ.Α.Τ.Ε.Ε. δηλαδή. Τώρα όμως είναι φυλακές ανηλίκων, δεν είναι; τον διέκοψε η Μάρη. [...]

Εδώ και τρεις μήνες, συνέχισε, δουλεύει στην Κασσαβέτεια, στο λογιστήριο, τον φαντάζεται; Όχι, είπε αυθόρμητα η Μάρη, δεν μπορούσε να τον φανταστεί. Από δάσκαλος λογιστής; σαν να του 'λεγε το βλέμμα της. Κατ' αρχάς, πώς; Τι πώς; έχει ο πατέρας μου γνωστό έναν γραμματέα στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, είναι και ο διευθυντής του Σωφρονιστικού Καταστήματος παλιός μαθητής του, πήγα εκεί με την προοπτική να λειτουργήσω και το σχολείο.

Άρχισε απρόσμενα η Μάρη να υπολογίζει τα δεκάδες ενδιαφέροντα πράγματα που θα μπορούσε να ανακαλύψει ο Ριχάρδος σ' αυτήν τη δουλειά. Τον παρότρυνε τρυφερά και με μια δόση διδαχής στον τόνο της φωνής να βλέπει τα πάντα απ' τη θετική τους πλευρά, του ανέφερε μάλιστα και την κοινοτοπία με το μισογεμάτο-μισοάδειο ποτήρι, ίσως αυτό να είναι το ελάττωμά του, δεν αντιδρά, δεν διεκδικεί, η ζωή όμως είναι μάχη, αγώνας, όχι μόνο σήμερα, σε όλες τις εποχές ίσχυε και θα ισχύει το *carpe diem*. Έμεινε για λίγο σκεφτική, σφίγγοντάς του το χέρι. Δες το και σαν εμπειρία, συνέχισε, δεν πήγες εκεί για να μείνεις παντοτινός, δες το και σαν κοινωνική προσφορά, ποιος άλλος δάσκαλος θα δεχόταν να ανοίξει το σχολείο; Τον κάκιζε χαϊδευτικά, που δεν της το 'χε πει τόσες μέρες.

Μ. Δούκα, Ουράνια Μηχανική, Κέδρος, Αθήνα 1999

ΠΑΡΑΤΗΤΗΣΕΙΣ

A. Να αποδώσετε περιληπτικά τις απόψεις του Κ. Μπαλάσκα σχετικά με τη σχέση τεχνολογίας και ανεργίας (60-70 λέξεις)

Μονάδες 15

B1. Τι ακριβώς υποστηρίζει ο Κ. Μπαλάσκα στο κείμενο; Να σημειώσετε τη σωστή ή τις σωστές απαντήσεις (5 μονάδες) και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση το κείμενο σε μία παράγραφο 40-50 λέξεων (5 μονάδες):

α) Πρέπει να περιορίσουμε την τεχνολογική ανάπτυξη, για να μειωθεί η ανεργία

β) Πρέπει να ενθαρρύνουμε την τεχνολογική ανάπτυξη, για να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας και να μειωθεί η ανεργία

γ) Πρέπει παράλληλα με την τεχνολογική ανάπτυξη να ενδιαφερθούμε και για τις επιπτώσεις της στην ανεργία.

Μονάδες 10

B2. «Θα επιδοτούνται ή θα αλλάζουν... παραδείγματα είναι πολλά»: Να εντοπίσετε και να καταγράψετε τους τρόπους ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου

Μονάδες 5

B3. Να εξηγήσετε τη σκοπιμότητα των παρακάτω εκφραστικών επιλογών του αρθρογράφου στα συγκεκριμένα αποσπάσματα του κειμένου:

α) Διπλή άρνηση (κανένας δεν) αι επανάληψη: «Κανένας βέβαια δεν διανοείται ..., κανένας δεν αμφιβάλλει ότι..., κανένας δεν μπορεί... σ' αυτή τη ραγδαία ανάπτυξη». (5 μονάδες)

β) Διατύπωση ερωτημάτων: «Οι άνθρωποι όμως μένουν άνεργοι, τι θα κάνουν; Πώς θα ζήσουν και μάλιστα τώρα με την κρίση που η ανεργία έφτασε στο απόγειο;» (5 μονάδες)

Μονάδες 10

B4. Να ξαναγράψετε το παρακάτω απόσπασμα, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις ή φράσεις με άλλες που έχουν την ίδια σημασία, ώστε να γίνει κατανοητό από έναν συνομιλητή σας που δεν είναι εξοικειωμένος με το επίσημο/λόγιο λεξιλόγιο:

Ένα νέο δόγμα που δυναστεύει πλέον τη ζωή μας είναι το δόγμα του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού για τα κράτη και για τα άτομα. Εκόντες άκοντες είμαστε υποχρεωμένοι να παρακολουθούμε την τεχνολογική εξέλιξη και να προσαρμοζόμαστε στα κελεύσματά της και στα εκάστοτε νέα επιτεύγματά της.

Μονάδες 5

Γ. Λαμβάνοντας υπόψη τη ψυχολογική κατάσταση του Ριχάρδου (κείμενο II) να αναφερθείτε στις ψυχικές και κοινωνικές επιπτώσεις της ανεργίας σε ένα κείμενο 150 περίπου λέξεων.

Μονάδες 15

Δ. Ως νέοι της τεχνοκρατικής εποχής μας διαπιστώνετε ότι η τεχνολογική πρόοδος και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου δε συμβαδίζουν πάντα με τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής. Αρθρογραφώντας στη σχολική σας εφημερίδα να αναζητήσετε τις αιτίες του φαινομένου και να εξετάσετε αν υπάρχουν τρόποι αντιμετώπισής του. (300-400 λέξεις)

Μονάδες 40